GAZETA TRANSILVANIEI.

Redacţiunea şi administraţiunea:
Braşovŭ, piaţa mare Nr. 22. „Gazeta" iese Mercurea, Vinerea şi Dumineca.
Preţulŭ abonamentului:
Pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Ţerĭ esterne pe şése lunĭ 14 fr., pe anŭ 28 francĭ.

Anulŭ XLVII.

Se prenumeră:
la poştele c. şi r. şi pe la dd. corespondenţĭ.
Anunciurile:
una serie garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiĕcare publicare. — Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 17. Vinerĭ 10 (22) Februariu **1884.**

Braşovŭ 10 Februariu st. v.

În Budapesta, în cea mai mare apropiere a „factorilorŭ politicei dominante" s'a înfiinţatŭ cu consêmţementulŭ declaratŭ alŭ acestorŭ factorĭ şi, sigurŭ că far' de scirea consorţiului frăţietăţii din sas-uteza, o reuniune scolară maghiară, asemenea Reuniunei ce s'a formatŭ în Germania sub numele de „Schulverein".

Asemĕnarea de care vorbimŭ, se referă însĕ numai la organisaţiunea esterióră, nu şi la scopulŭ reuniunei. Maghiarii nu se mulţămescŭ, ca Germanii, de a formá o ligă pentru apĕrarea şi susţinerea elementului lorŭ de pretutindenĭ şi pentru promovarea culturei lui naţionale. O reuniune scolară maghiară cu scopulŭ apĕrirĭ maghiarismului de desnaţionalisare nicĭ n'ar avé înţelesŭ în împrejurările actuale, căcĭ nimenĭ pe lume nu amenința aḑi elementulŭ maghiarŭ din ţerile corónei s-lui Stefanŭ; din contră acestŭ elementŭ ocupă chiarŭ în statŭ o posiţiune privilegiată pe conta egalei îndreptăţirĭ a celorlalte popóre, carĭ nu-şi derivă originea dela Arpadŭ.

Şi întradevĕrŭ, scopulŭ reuniunei scolare maghiare, înfiinţate de curêndŭ în capitala ungară, nu este apĕrarea şi cultivarea elementului maghiarŭ, ci assimilarea elementelorŭ nemaghiare din ţéră prin maghiarisare. Acea reuniune va fi o oficină pentru crearea de apostolĭ ai maghiarisărei, carĭ se se respândéscă prin tóte unghiurile şi unghiuleţele şi se desfăşure, sub scutulŭ puterei statului, stégulŭ intoleranţei şi alŭ despoţiei naţionale maghiare.

Inainte cu vreo optŭ ḑile numita reuniune şi-a ţinutŭ prima adunare generală şi şi-a alesŭ comitetulŭ centralŭ esecutivŭ. Discursurile de inaugurare tóte au accentuatŭ, că reuniunea acésta maghiară este chiamată a dá unŭ avêntŭ mai mare maghiarisărei în tótă ţéră. Tóte ḑiarele maghiare, începêndŭ dela celŭ mai guvernamentalŭ până la celŭ mai oposiţiunalŭ, comentéză scopulŭ Schulverein-ului maghiarŭ în acelaşŭ sensŭ. Numai cei dela consorţiulŭ Nr. 1 alŭ fraţietăţii şi alŭ împăciuirei, care este „mai aprópe de factorii politicei dominante" nu sunt încă lămuriţĭ şi limpediţĭ despre „causa şi natura provisoriă orĭ definitivă" a maghiarisărei. Lorŭ nu le este încă destulŭ de „precisatŭ" cuventulŭ „maghiarisare" şi se îndoiescŭ décă sub maghiarisare se înţelege numai „lăţirea cunoscinţei limbei maghiare" orĭ şi „stêrpirea celorlalte limbĭ"?

Cavalerii impăciuirei în nevinovăţia şi sinceritatea lorŭ, care nu admite nicĭ o „suprapreţuire" a puterei de vieaţă propriă naţională, mergŭ chiarŭ unŭ pasŭ mai departe şi ḑicŭ, că „maghiarisarea este unŭ lucru de conventiune, unde sila, terorisarea, batjocura nu potŭ avé locŭ" şi acésta o argumentéză prin afirmarea, pe care se baséză credeulŭ lorŭ politicŭ, că „naţionalitatea ungară ne este sprijinulŭ în lupta pentru esistenţă, ce avemŭ se-o purtămŭ şi că cu câtŭ Ungurii se vorŭ întărí mai tare cu atâtŭ vorŭ puté corespunde mai bine chiamărei lorŭ..."

Din premisele aceste ori ce omŭ cu mintea sănătósă şi a căruia capŭ nu este ameţitŭ de splendórea ce-o desvóltă diferiţii patronĭ şi diferitele patronese în salónele capitalei ungare, îşĭ va sci face conclusiunea şi fără de a mai cetí articlulŭ, celŭ reproducemŭ mai la vale, din „Pesti Napló".

Ce voiescŭ fundatorii reuniunei scolare, décă nu întărirea totŭ mai mare a naţionalităţii maghiare ca se-şi pótă împliní pretinsa missiune în Orientŭ? Şi cine ar mai puté convinge aḑi pe Maghiarĭ, că elementulŭ lorŭ se póte întărí şi fără ca sĕ se slăbéscă celelalte elemente din acestŭ statŭ?

Apostolii maghiarisărei voiescŭ întărirea naţionalităţii maghiare, dér numai pe conta celorlalte popóre; ei voiescŭ lăţirea cunoscinţei limbei maghiare dér numai pentru a delătură pe celelalte şi aceea, că „lucrulŭ de conventiune" se face cu multă silă, terorisare şi batjocură, se vede şi din casulŭ celŭ mai recentŭ întêmplatŭ în Sătmarŭ, unde membrii unei casine maghiare au hotarîtŭ, că Românii nu mai au lipsă de a cetí foi românescĭ décă sciu ungouresce!

Marele periculŭ, ce ne ameninţă limba şi naţionalitatea nu'lŭ provócă însĕ atâtŭ reuniunea maghiară însăşĭ ci mai vêrtosŭ faptulŭ, că ea se organiséză sub scutulŭ statului şi o fóia guvernamentală din Clujiu declară susŭ şi tare, că scopurile de maghiarisare ale nouei reuniunĭ scolare maghiare se unescŭ cu legile statului, în carĭ consorţiulŭ frăţietăţii îşĭ întemeiéză tóte speranţele sale.

Duşmanii limbei nóstre se organiséză acum şi pe cale socială. Noi nu le putemŭ respunde altfelŭ decâtŭ înfiinţândŭ şi noi reuniunĭ pentru apĕrarea şi înaintarea scólelorŭ nóstre.

Lugoşŭ, 17 Februariu 1884.

In mai multe ḑiare s'a publicatŭ rescriptulŭ ministrului de interne la „Recursulŭ" şi „Protestulŭ" care l'am înaintatŭ în contra procederei d-lui comite supremŭ Tabajdy la alegerea vice-comitelui Iakabffy. Mie nu mi s'a comunicatŭ acelŭ rescriptŭ, dér după jurnale cuprinsulŭ lui meritoricŭ e, că d-lŭ Tabajdy a lucratŭ „bine şi cu multŭ tactŭ", atuncĭ cândŭ nu a admisŭ la pertractare propunerea mea: a nu primí jurămêntulŭ dela Iakabffy şi a cere dela înaltulŭ ministeriu investigaţiune pentru abusurile, presiunile şi cumpĕrările accentuate.

Eu am cerutŭ dela d-lŭ ministrŭ sĕ caseze procederea comitelui supremŭ ca vătămatóre de lege, şi elŭ îmĭ respunde, că comitele a lucratŭ „cu multŭ tactŭ".

Dér eu nu am cerutŭ dela ministru atestatŭ despre purtarea cu „tactŭ" orĭ fără „tactŭ" a d-lui comite supremŭ Tabajdy, căcĭ aşa sciam până acum, că ministrulŭ de interne nu e forulŭ competentŭ de a distribuí diplome despre priceperea bunei cuviinţe séu a purtărei „cu tactŭ"; eu am cerutŭ neviolarea libertăţii de discusiune pe basa legei positive şi ministrulŭ se dă din drumŭ în lăturĭ, caută sĕ se scape cu bunulŭ tactŭ de detorinţa de a susţiné legea.

Sĕ asecure d-lŭ Tisza lumea întrégă, că d-lŭ Tabajdy: e omu cu multŭ tactŭ, acésta numai aceia o vorŭ crede, carĭ nu au avutŭ fericirea a-lŭ cunósce pe d-lŭ Tabajdy, éră carĭ au avutŭ de lucru cu elŭ, vorŭ câştigă o fórte rea opiniune despre d-lŭ Tisza în urmarea declarărei sale, că d-lŭ Tabajdy e omŭ „cu multŭ tactŭ".

De ce nu a datŭ d-lŭ ministru respunsŭ categoricŭ la acea întrebare, ce am supus'o eu deliberărei, că: óre e „legală" procederea d-lui comite supremŭ, prin carea din propria auctoritate denégă pertractarea unei propunerĭ făcute conformŭ legei şi regulamentului de pertractare — orĭ nu e legală? D-lŭ ministru **nu** are curagiulŭ a declară acésta procedere de „**legală**", căcĭ atâta uitare de sine nu póte pune pe hârtiă nicĭ chiarŭ faţă de recursulŭ unui Romanu, — ér décă nu declară d-lŭ ministru de „legală" procederea comitelui supremŭ", atuncĭ este „**nelegală**" şi cu tóte că e nelegală, cá se nu fie silitŭ a împliní cererea dréptă a unui Românŭ şi cá sĕ pótă ajută pe unŭ Ungurŭ, recurge la „bunulŭ tactŭ" alŭ călcărei de lege şi declară aceea ce nu e „legalŭ" de de-o lucrare făcută cu „multŭ tactŭ".

Décă cineva iea unŭ lucru pe cale oprită şi aflându-se acelu lucru la elŭ, la întrebarea: pe cale „legală" ai agonistŭ acestŭ lucru? şi décă elŭ ar rĕspunde: ce vĕ pasă de cale „legală" séu „nelegală", faptulŭ, că am acestŭ lucru, e destulă probă, că posedŭ „multŭ tactŭ"?!

Ce ar ḑice ómenii dintr'o ţéră, unde domnesce morala şi respectulŭ cătră lege despre acestŭ omŭ?

Şi la noi ministrulŭ află, că „cu bunŭ tactŭ" poţĭ călcá şi legea positivă! "Tactŭ bunŭ" însĕ numai la fapte frumóse şi nobile póte avé cineva; la fără-de-legĭ se numesce acésta „rafinăriă".

Contra „rafinăriei" nu potŭ dá protestŭ şi recursŭ decâtŭ înaintea opiniunei publice.

Coriolanŭ Brediceanu.

Cronica evenemintelorŭ politice.

În partida Kossuthianilorŭ s'a iscatŭ o mare neînţelegere. Membrii transilvanenĭ ai partidei nu sunt mulţumiţĭ cu manifestulŭ electoralŭ publicatŭ la 30 Ian. şi au instituitŭ în Clujiŭ unŭ comitetŭ esecutivŭ deosebitŭ. Mai ântâiŭ nu sunt mulţumiţĭ ardelenii, pentru că în acelŭ manifestŭ n'a fost primită uniunea personală şi apoi pentru că ei nu împărtăşescŭ vederile esprimate acolo asupra cestiunei evreescĭ. De aceea partida Independenţii maghiară din Ardélŭ va publică unŭ manifestŭ deosebitŭ.

Proiectulŭ legei industriale ce s'a publicatŭ ḑilele aceste, conţine dispositiunea că pentru a căpetá dreptulŭ de a purtá o meseriă nu este de lipsă ca petentulŭ se dovedéscă aptitudinea s'a pentru aceea meseriă. Dispositiunea acésta, cu tóte că e în sine fórte liberală, a deşteptatŭ oposiţia societăţii industriale din Pesta, care a ţinutŭ o conferenţă, în care s'a hotarîtŭ a se adresá o petiţiune la dietă, ca fiecare care voiesce se pórte o meseriă se documenteze aptitudinea sa şi ca corporaţiunile industriale se fie pretutindenĭ obligatorice pentru fiecare industriaşŭ.

Ḑiarului „Die Presse" din Viena i se scrie din Stockholm: Peste câteva lunĭ oraşulŭ Stockholm se aştéptă la o interesantă visită princiară. Regina Elisabeta a României rudă de aprópe cu regina Svediei şi Norvegiei, va fi óspele Curţii nóstre. Regina voiesce a asistá la represintarea operei „Neaga", alŭ cărei textŭ e compusŭ de Regina României şi a cărei musică e arangiată de d. Ivar Halström. De curêndŭ au sositŭ costumele pentru acéstă operă din Romania, unde se petrece acţiunea şi soliştii noştri sunt deja gata cu studiarea părţilorŭ lorŭ. Regina Elisabeta a mai statŭ acum vr'o opt-spre-ḑece anĭ câtva timpŭ la rudele Sale svediane şi Ea de atuncĭ încóce se interesézá fórte multŭ de ţéra nóstră şi mai alesŭ de literatura nóstră.

L'Indépendance Roumaine" reproducêndŭ discursulŭ ţinutŭ de deputatulŭ germanŭ, d. Frid. Kapp în „Deutscher Schulverein", societate organisată într'adinsŭ pentru a ajută pe Germanii din Ungaria, îlŭ însoţesce de următórele cuvinte: „Germanii se plângŭ, pentru că Ungurii nu mai vorŭ sĕ vorbéscă

nemțesce; Românii ar fi mulțămiți, décă nu ar fi siliți se învețe limba unguréscă și sĕ-o vorbéscă. Germanii se interesézä de sórtea celorŭ 200,000 de Sași din Transilvania și unŭ deputatŭ germanŭ ia cuvêntulu, în o întrunire publică, în favórea lorŭ. Vĕdutu-s'a vre-odată unŭ deputatŭ din România, ridicându-se la vre-o tribună óre-care, pentru a protestá în contra opresiunei, ce o exercită Ungurii asupra celorŭ 3 milióne de Românĭ, ce locuescu în Ungaria? Ar fi timpulŭ ca sĕ-o facă și, cu tóte că România nu se póte compará cu Germania, credemu, că datoria este aceeași pentru celŭ micŭ ca și pentru celu mare și că, décă marea Germania se interesézä de sórtea celorŭ 200,000 de Sași din Transilvania, mica Românià are, ca și ea, dreptulu și datoria de a se interesá de sórtea celorŭ trei milióne de Românĭ din Ungaria, a celorŭ trei milióne de frați d'ai noștri, pe carĭ voescu a-i desnaționalisá prin tóte mijlócele."

Din Belgradu sosesce scirea că noulu cabinetŭ sêrbescŭ este formatŭ. D-lŭ Cristicĭ, după ce a încercatŭ inzădarŭ a scóte o maioritate reacțiunară a Scupcinei, cu ajutorulŭ unorŭ pressiunĭ ne mai pomenite la alegerĭ, a trebuitŭ se facă locŭ d-lui Garașanin care este numitŭ președinte alŭ consiliului și ministru de esterne. Maioritatea a eșitŭ progresistă nu cum a credutŭ d. Cristicĭ și unŭ compromisŭ între acesta din urmă și Garașanin nu s'a pututŭ face. Regele a mulțumitŭ lui Cristicĭ într'unŭ autografŭ pentru serviciele ce i le-a făcutŭ lui și patriei „într'unŭ timpŭ cândŭ periculuŭ era mare."

Numirea principelui Orlov ca ambasadorŭ la Berlinŭ a produsŭ atâtŭ pe aicĭ câtŭ și prin Petersburg o bună impresiune. Ea a făcutŭ se se renască speranțe pentru reînviarea întretei alianțe. In privința acestei alianțe, diarulu „Nowosti" observá, că orĭ-câtŭ de însemnate ar fi relațiunile amicale ale Rusiei cu Germania și Austria, totuși este de doritŭ, ca ele se n'aibă unŭ caracterŭ esclusivu, căcĭ atuncĭ ar puté fi slăbite bunele relațiuni, ce Rusia voiesce se întrețină cu alte state.

In ședința dela 12 Febr. camera francesă a hotărîtŭ, ca de aci încolo se se acórde indemnitățĭ individilorŭ condamnațĭ de tribunale și a cărorŭ nevinovăția s'ar recunósce mai tărdiu.

Budgetulu sancționatŭ de principele Bulgariei espune la veniturĭ 33.194,300 francĭ și la cheltuelĭ 34.722,423; decĭ unŭ deficitŭ de 1.531,123 francĭ.

Conflictulu dintre Pórtă și Patriarchulŭ ecumenicŭ — scrie „Débats — a provocatŭ o mare agitația între poporațiile de rasă grécă supuse dominațiunii otomane. Crețianii, carĭ sunt, dintre toțĭ Grecii, carĭ-au rĕmasŭ supușĭ Sultanului, cei mai dispușĭ spre revindicarea independinței lorŭ, parŭ gata a luá ca pretextŭ neînțelegerile miniștrilorŭ lui Abdul Hamid cu Fanarulŭ, pentru a organisá o nouă revoltă. După depeșele venite, turburărĭ grave ar fi isbucnitŭ în diferite puncte ale insulei, și mai cu sémă la Sphakia. Telegramele publicate de foile angleze mai spunŭ, că guvernulŭ din Constantinopole a trimisŭ la Salonicŭ și la Smirnă ordinele necesare pentru a se trămite în Creta tóte forțele, de carĭ se póte dispune imediatŭ, adecă ceva mai multŭ de 5000 de ómenĭ.

Într'o corespondință din Petersburg ce-o publică diarulŭ parisianŭ „Le Soleil" se dice între altele: „Adevĕrulŭ este că suntemu fără șefŭ, fără direcțiune, fără busolă. Alesandru II avé o programă pe cândŭ Alesandru III nu are. Impărătésa este o escelentă mamă de familia, o femea încântătóre, care ar presidá, cu o grația nespusă, la ceremonii și la petrecerĭ. Ii lipsesce înse cu desĕvêrșire spiritulu de politică. Imperatulŭ nu are altŭ idealŭ de câtŭ pe Rusia timpurilorŭ trecute. Este unŭ archeologŭ incoronatŭ. Personalmente simpaticŭ, nu scie se vorbéscă poporului. Se mai adaugămu și aceea, că lunga-i ședere la Gacina, prelungita-i depărtare de capitală a produsŭ în totŭ imperiulŭ, o impresiune din cele mai supĕrătóre. Cu tóte acestea, diverse simptóme parŭ a aretá, că curtea va părăsí ér și de astă dată definitivŭ, Petersburgulŭ peste câte-va lunĭ. De optŭ dile nu se vorbesce pe aci de câtŭ de nouĕ comploturĭ, de omorurĭ și de otrăvirĭ."

Unŭ actŭ de recunoscință.

Publicămŭ cu multă plăcere actulŭ de mulțămire de mai la vale, căcĭ ne închinămŭ înaintea meritului adeveratŭ.

Ilustrului Domnŭ **Baronŭ Urs**, colonelŭ c. r. în pens. președintelui comitetului administrativŭ alŭ fondului scolasticŭ alŭ fostului I. regimentŭ românŭ de graniță.

Nobilele sĕmțeminte ce nutrițĭ pentru națiunea română și viulŭ interesŭ naționalŭ, cari sunt scrise cu litere neșterse în istoria nóstră, ne-au făcutŭ cunoscuțĭ mai de aprópe cu bunătatea și marinimositatea inimei Vóstre. Ne au arătatŭ, că după ce V'ațĭ sacrificatŭ pentru rĕscumpĕrarea bunului comunŭ și naționalŭ, adecă după ce nu ațĭ crutațŭ ostenélă și spese enorme proprii pentru redobêndirea fondului granițerescŭ — ațĭ pășitŭ eroicesce pentru salvarea poporului românŭ din lanțulu întunerecului nesciinței. Ațĭ aflatŭ drépta cale a întórce interesele frumosului fondu pentru ajutorarea intelectuală a înșișĭ proprietarilorŭ sĕi și a poporului românŭ, — înființandu pretotindenĭ școlĭ frumóse le-ațĭ provĕdutu cu docențĭ domni și devotațĭ chiămărei lorŭ.

Ilustre Domnule!

Nu putemu trece cu vederea momentele cele mai esențiale în viéța omenéscă; nu putemŭ trece cu vederea ostenélă și sacrificiile ce le-ațĭ întêmpinatu pentru prosperarea și înaintarea culturei și civilisațiunei în sînulŭ poporului nostru și în specialŭ cu edificarea școleloru nóstre din Hațegŭ.

Câte și mai câte mii de odrasle se vorŭ ridicá la viéța privindu cu fața veselă, către radele caldurosului sóre ce isvoresce din sciință și cultură.

Decĭ nu putemu trece cu vederea acéstă mare bunătate, care neputêndu-o altfelŭ a-o resplăti decâtŭ numai prin mulțumire și recunosciință viuă, ce vine din adêncululŭ inimei tuturorŭ foștilorŭ grănițerĭ din compania a II-a.

Permiteți-ne ca cu ocasiunea acésta binevenită pentru atâtea binefacerĭ și sacrificii, fără de a ne măguli sĕ Vĕ ceremu dela pronia divină viață îndelungată și deplină sănătate, rugându-Vĕ sĕ binevoițĭ a ne favorisá și mai departe cu căldurósa Vóstră îngrijire.

Mii de suflete Vĕ voru premări pentru clădirea acestui edificiu pomposŭ scolarŭ (cu aprópe 14 mii fl.)

Ér nóuĕ acestoru de adĭ concediți-ne a Vĕ dice din inimă curată: Sĕ trăiescĭ la mulțĭ anĭ sĕmĕnătoriule de cultură și civilisațiune și patróne alu școlei nóstre de reuniune granițarescă din Hațegŭ!

Din ședința adunărei generale a foștilorŭ grănițerĭ din compania a II-a a fost. I. regimentŭ românŭ de graniță ținută în Hațegŭ la 9 Faurŭ 1884.

Ioane Casanŭ, președinte. **Nicolae Sânzianŭ,** secretariu.

Reuniunea apostolilorŭ maghiarisărei.

Cetimŭ în „Pesti Napló":

„Reuniunea scolară maghiară este întemeiată. Ea s'a constituitŭ în casa municipalitățiĭ din Budapesta sub presidiulŭ primarului. Acésta reuniune s'a născutŭ sub o stea fericită, căcĭ autoritățile capitale au luat'o sub protecțiunea lorŭ. În fruntea ei se aflá primariulŭ și inspectorulŭ scolarŭ, ér lorŭ le urmézä mii de cetățeni. Dér acésta este de ajunsŭ numai pentru începutŭ. Budapesta va fi maghiarisată înainte de ce sĕ va terminá seculuŭ acésta.*) Dér și în privința acésta se va deschide unŭ câmpŭ de muncă pentru Reuniune, pentru că va fi de lipsă, de a îngrijí, ca se învețe limba maghiară acei locuitorĭ ai capitalei, cari vinŭ și se aședă în capitală și nu vorbescŭ limba unguréscă chiarŭ și cândŭ n'ar mai puté fi nicĭ o îndoélă despre maghiarismulu lorŭ.

Și câtŭ de departe suntemŭ noi încă astădĭ de acésta! Incă se oferescŭ la noi înșine astădĭ mii de ocasiunĭ pentru activitatea socială, chiarŭ și în capitală, căcĭ deși este — cu duóe escepțiunĭ — în fiecare școlă publică din Budapesta limba maghiară, limba instrucțiunii, totușĭ viața afară din școlă regermanisézä copiii în familii *) în oficine, în fabricĭ, în prăvălii (bolte) se paralisézä de multe orĭ instrucțiunea din școlă. Reuniunea cea nóuă școlară maghiară este așa organisată, că fiecare cercŭ își are unŭ comitetŭ particularŭ, care cunósce problemele din cerculŭ seu și le resolvéza. Tótă capitala formézä numai o Reuniune și stă sub o conducere centrală.

Se aplicămŭ esemplulŭ acesta la comitate (județe). Se presupunemu, că și comitatulŭ Pesta sub conducerea entusiasmatului sĕu vice-comite și a escelentului seu inspectorŭ școlarŭ formézä o Reuniune maghiară scolară; și acésta ar sta asemenea sub administrațiune centrală și fiecare subprefectură și fiecare orașŭ cu magistratŭ regulatu și — ar avé comitetulŭ seu particularŭ, care ar resolvá afacerile sale cercuale. Și aici ar fi multŭ de lucru, căcĭ în fiecare cercŭ sunt comune slovace, sêrbescĭ și șvăbescĭ, cari astădĭ sunt de capulŭ lorŭ séu încredințate preoțilorŭ și învĕțătorilorŭ lorŭ, cari, și décă ar vrea n'ar puté face nimicŭ spre a maghiarisá comunele și celu multŭ ar puté priveghiá asupra instrucțiunei limbei maghiare în interesulŭ legii, ér domnii și onorațiorii din satŭ puținŭ se înteresézä de înstrucțiunea poporului și vorbescŭ cu sătenii în limba lorŭ. Indată ce ar esistá o Reuniune școlară maghiară într'unŭ comitatŭ, s'ar schimbá lucrulŭ. Din cerculu Vațului se dicemŭ, că Reuniunea ar căștigá numai 500—600 de membri, pentru că taxa este mică. Aceștia ar luá sémă la tóte, câte se întêmplă în cerculŭ lorŭ și în satulŭ lorŭ și s'ar face zeloși apostolĭ ai maghiarisării. Jumĕtate din banii încurșĭ s'ar folosí din partea comitetului pentru a premiá pe cei mai zelosĭ învĕțătorĭ intru propagarea maghiarisării în comunele nemaghiare, pentru procurarea de cărțĭ maghiare și pentru premiarea școlarilorŭ celorŭ mai bunĭ și ceilalțĭ banĭ s'ar trimite la președintele Reuniunii din comitatŭ, care după dispositiunile directorilorŭ i-ar trămite apoi unde ar fi mai multŭ de lipsă.

Așa d. e. la Körös, Czegled, Felegyháza ș. a. și comunele maghiare ar participá și ar ajutá tóte ca, sĕ se maghiariseze comunele nemaghiare Harta, Kis-Körös, Raczkeve, Csepel, Szent-Endre, Pomaz ș. a. și în generațiunea următóre comitatulŭ Pestei din centrulŭ țerii nu ar mai fi ținutulŭ cu limbi amestecate, ce este astadi.

Și acum mergemŭ mai departe: Comitatele Weissenburg, Tolna, Granŭ (Strigoniu), Somoghĭ, ba chiarŭ părțile cele mai maghiare ale comitatului Solnocŭ, Haiducŭ și Szabolcĭ procedŭ totŭ așa. Reuniunile se formézä pretutindenĭ și anunță tóte alăturarea lorŭ la Reuniunea scolară maghară din Budapesta. Statutele prevĕdŭ acésta și se vorŭ modificá, décă va fi de lipsă spre a ușurá câtŭ mai multŭ organisarea reuniunei în tótă țéra. Alăturarea se face simplu prin aceea, că președinții reuniunilorŭ din provincià se facu membri ai comitetului centralŭ și prin acésta alăturarea sĕ ajunge marele scopŭ, ca precum Schulvereinulŭ germanŭ, așa și celŭ maghiarŭ cu tótă lățirea lui se formeze numai o singură societate și sĕ se lățéscă în tótă țéra ca Crucea roșià.

Décă vomŭ dobêndí și acésta 'și reuniunea va avé pretutindenĭ câteva mii de membri, carĭ plătescŭ câte 30 cr. pe lună, atuncĭ veniturile reuniunei se potŭ urcá la o sumă însemnată, și acésta ar fi — se scie centrulŭ — de ajunsŭ spre a sparge zîdurile panslavismului și dacoromanismului (unde rĕmâne germanismulŭ? Red. G. Tr.). Centrulŭ își póte alege de esemplu problema, de a smulge comitatulŭ Thurocz din mânile Slovacilorŭ séu de a luá cu asaltŭ valea Mureșului în Ardélu și astfelŭ cu agitațiunile sale sistematice póte se sĕvêrșéscă în scolĭ opera lățirei maghiarismului și sĕ respingă și împiedece valachisarea și slovacisarea. . . ."

---

*) Până la capĕtulŭ seculului alŭ XIX-lea mai avemŭ cu anulŭ acesta 17 anĭ și apoi vomŭ numerá 1900 anĭ dela nascerea mântuitoriului omenirei. Décă ne uitămŭ la progresele, ce le-a făcutu maghiarisarea în cei 17 anĭ trecuțĭ dela înaugurarea sistemului actualŭ maghiarisatorŭ, vedemu că resultatele suntŭ forte modeste cu tóte presiunile și persecuțiunile cele mai violente din partea Maghiarilorŭ în contra elementelorŭ nemaghiare, de unde trebue se deducemu după tóte raționamentele matematice, că presupuindŭ chiar că până atuncĭ Maghiarii vorŭ puté continuá în pace nebunescile lorŭ esperimente, este imposibilŭ ca până la 1900 sĕ se realiseze visulŭ de aurŭ alŭ șovinismului maghiarŭ. — Red.

*) Așa déră cu tóte scólele maghiare, totu nu potŭ sĕ facă din copiii de nemțu Ungurĭ. — Red.

Astfelŭ introduce „Pesti Napló“ raportulŭ sĕu despre adunarea constituantă a reuniunei scolare maghiare, care comunică și cuventarea de deschidere a președintelui provisoriu Komoroczy. Acesta esprimà speranța, că reuniunea va dá unŭ aventŭ mare maghiarisărei în tótă țéra, și după ce lăudà autoritățile comunale pestane pentru zelulŭ ce-lŭ desvóltă în interesulŭ maghiarisărei și după ce mai accentuà marile jertfe, ce le-a adusŭ deja capitala pe altarulŭ maghiarisărei dise, că ea este chiămată de a face prin mijloculŭ acestei reuniuni se reînvia spiritulŭ naționalŭ maghiarŭ.

De președinte alŭ adunărei fù alesŭ primariulŭ capitalei Kammermayer. Acesta dise: „Lățirea ideei maghiarismului este problema nóstră și promitŭ, că voiu face totŭ, ce voiu puté în interesulŭ acestei probleme (viue aplause). După acésta se primiră statutele unanimŭ și se ale se biroulŭ reuniunei. Președintele reuniunei e C. Gerloczy vice-primarŭ. Între membrii comitetului sunt d-nii: Emericŭ Ivanka, Dr. Paul Hoffmann, M. Wahrmann, Horanszky, Des. Szilágyi ș. a.

„Sieb. d. Tagbl.“ face observarea bună că: acesta este r e s b o i u l ŭ o r g a n i s a t ŭ în contra naționalitățilorŭ nemaghiare ale țerei.

„Moda cea mai nouă politică.“

(Continuare.)

După acestea șovinistulu autoru atacă și sbiciuesce într'unŭ modu forte necruțătoru pe episcopĭ și pe magnațĭ, învinuindu mai alesŭ pe cei d'ântăi, că deși au averĭ enorme, posesiunĭ în întindere de 128 mile pătrate, totușĭ pentru scopurile specifice maghiare dau forte puținŭ séu nu dau de locu, apoi scrie în privința acésta cam următórele:

„Facŭ prelații noștri unŭ serviciu mare causei naționale prin aceea, că propagă maghiarisarea? Este óre fiecare episcopatŭ o fortăréță puternică a maghiarismului, fiecare biserică catolică o espositură a maghiarisării? Într'adevĕru organisațiunea bisericei catolice ar fi chiaru aptă de a realisá astfelu de probleme. Biserica catolică stă în necsu strînsŭ cu statulŭ, ea este și astădĭ o parte integrantă a statului maghiarŭ. Episcopulu este unŭ mare domnŭ. Elŭ mânuéză o disciplină mai rigurósă decâtŭ unu comandantŭ. Fiecare preotŭ jură supunere necondiționată; elŭ e obligatŭ a ascultá orbesce. La casŭ de renitență, episcopulŭ are putere nemărginită asupra lui; elu îlŭ póte pedepsi, și trămite într'o mănăstire. Clerulŭ nu e alesŭ de poporŭ, decĭ este independentŭ de acesta. Credincioșii mirenĭ ai bisericei catolice n'au nicĭ-o înfluință asupra regimentului bisericescu. Și nicĭ că este cu putință a avé, Aședĕmêntulu fundamentalŭ alŭ bisericei catolice e puterea episcopéscă. Tesele referitóre la acésta ale dreptului canonicŭ sunt încorporate în corpus iuris. Biserica catolică ca institutŭ absolutisticŭ ar fi prin urmare aptă de minune de a r e a l i s á s c o p u r ĭ p o l i t i c e ș i a s t f e l u m a g h i a r i s a r e a. Autonomia protestantă e cu totulu altŭceva. Acolo jócă și elementulu mirenu unŭ rolŭ. Autoritatea superióră nu esercită putere necondiționată asupra preotului. De aceea nu e mirare, că panslavismului s'a încuibatu în autonomia bisericei evangelice din Ungaria de susŭ. Însĕ trebue sĕ recunóscemŭ celu puținŭ, că autoritățile superióre și cuventulŭ bisericescu facŭ totŭ, spre a stîrpi neghina. Acéstă nisuință are chiaru succesŭ. Décă ar fi sĕ n'aibă succesu deplinŭ, bărbații, carĭ stau în fruntea bisericei evangelice, după cum sum eu convinsŭ, mai curêndu s'ar arĕtá gata, sĕ rĕstrîngă autonomia, decâtŭ sĕ sufere o organisațiune în contra causei maghiare sub mantaua religiunii. Dér óre prelații catolicĭ aruncávorŭ organisațiunea absolutistică a puterii lorŭ în cumpĕnă pentru maghiarisare? N'amŭ vĕdutŭ încă nicĭ unŭ prelatŭ, care sĕ fie pusŭ scopurile maghiare înaintea celorŭ bisericescĭ. Așa ceva nu zace în natura bisericei catolice; ea vorbesce credincioșilorŭ sĕi într'o limbă, care ei nu o pricepu. Și nicĭ că póte vorbi altfelŭ. Nu mai esistă nicĭ-o îndoiélă, că ea nu se va grăbi a folosi ocasiunea spre maghiarisare în modu sistematicŭ. Nicĭ nu mai vorbescŭ despre aceea, că liturgia latină, dominațiunea limbei latine în biserică și în educațiunea preoțilorŭ preste totu nu este favorabilă maghiarisării.

Predica nu este pănă atuncĭ maghiară, pănă ce credincioșii nu dorescŭ, ca sĕ fie. Maghiarisarea datoresce mare mulțămită numai la singuraticĭ plebanĭ, ér nu prelațilorŭ. Singurŭ Arnoldŭ Ipolyi scie sĕ unéscă maghiarisarea cu scopurile bisericescĭ în favorulŭ acelcia. Elŭ persecută slavismulu cu tótă puterea organismului bisericescŭ. Décă toțĭ episcopii noștri, în a cărorŭ jurisdicțiune se află ținuturĭ locuite de mai multe naționalitățĭ, ar lucrá astfelu, biserica catolică ar face servicii enorme causei maghiare.“

Afirmarea, că episcopii catolicĭ nu lucră de felŭ în interesulu maghiarisării, nu se unesce de felu cu lauda, ce deputatulu Mauriciu Jokai le-a dat'o în dieta Ungariei de repețite-orĭ; că ei sunt o puternică columnă a maghiarismului, și spre durerea naționalitățilorŭ nicĭ cu faptele. Autorulŭ broșurei dovedesce numai, că este unŭ șovinistŭ încarnatŭ, și că setea lui pentru opera maghiarisării, în alŭ cărei serviciu nu numai Ipolyi, ci și alțĭ episcopĭ, ca Schlauch ș. al. îșĭ punŭ „absolutistica“ lorŭ putere bisericéscă, nu se póte stêmpĕrá. Elu impută episcopatului șovăire politică, că în anulŭ 1850 a înclinatŭ spre Austria, și-lŭ amenință cu confiscarea bunurilorŭ bisericescĭ, scriindu: „Tisza Kálmán a făcutŭ în anulŭ trecutu, citândŭ pe lordulŭ Beaconsfield, alusiune la bunurile bisericescĭ. Cestiunea despre natura juridică a fondului religionarŭ și alŭ studiilorŭ ocupă încă de multŭ timpŭ dieta Ungariei. Însĕ ea cu tóte acestea încă totŭ dórme. Una însĕ e siguru, că calvinistulŭ Tisza nu va luá bunurile episcopilorŭ catolicĭ. A s t a v a f a c e - o u n ŭ m i n i s t r u ș i u n ŭ g u v e r n ŭ c a t o l i c ŭ. Pănă atuncĭ nicĭ eu nu voiu sĕ deșteptŭ din somnŭ acéstă cestiune. Ba eu credŭ, că în timpulŭ celŭ mai apropiatŭ nu se va puté atinge nimenea de bunurile preoțescĭ. Prăpastia deficitului o sĕ le înghiță pe tóte, și deficitulŭ totŭ o sĕ rĕmână; din contră s'ar nimici cea din urmă reservă a averii naționale. De aceea ea trebue păstrată pentru vremurĭ de marĭ crise, cândŭ — de cumva va sosi timpulŭ acela — acestŭ pondŭ va fi de lipsă pentru marea cumpĕnă națională. Căcĭ e de prisosŭ a mai documentá, istoria popórelorŭ apusene dovedesce acésta, că bunurile preoțescĭ nu f o r m é z ă a v e r e s é u p r o p r i e t a t e p r i v a t ă, de care nu e permisŭ a se atinge nimenea, sub nicĭ o împrejurare. Biserica a păstratu bunurile sale spre s c o p u r ĭ p o l i t i c e, nu pentru avere privată. Biserica erá atuncia s t a t u l ŭ î n s u ș ĭ, bunurile ei erau tocmai așa ale statului, precum erau bunurile coronei. Întêmplându-se, ca biserica catolică sĕ se despartă cu totulŭ și pentru totdéuna de statŭ, atuncĭ ea ar puté luá cu sine numai o desdaunare corespundĕtóre, dér nu și bunurile. De aceea nu este în interesulu ei, ca prin renitența sa în contra progresului sĕ accelereze despărțirea definitivă. Singuratice vocĭ au atrasŭ atențiunea episcopatului la fiecare conflictŭ dela 1848 încóce asupra acestei cestiunĭ. Décă episcopatulŭ doresce sĕ mai aibă bunurile pe timpŭ îndelungatŭ, sĕ nu se pună în cale nisuințelorŭ statului și ale societății.“

La altŭ locŭ istorisesce Timoleonŭ despre primatele S i m o r: „Se dice — și că óre e adevĕratŭ séu nu, nu voiŭ sĕ mĕ pronunțŭ, — că elŭ se teme de confiscarea bunurilorŭ bisericescĭ și a colosalelorŭ veniturĭ ale archiepiscopatului de Granŭ (Strigoniu), le depunne în banca națională din Anglia în favorulŭ bisericei. Atâta e sigurŭ, că elŭ trăiesce câtŭ se póte de simplu, ba chiarŭ în modestă sĕrăciă, ceea ce la o avere așa de colosală este de mirare.“

Din istoria Ungariei estrage Timoleonŭ unŭ pomelnicŭ întregŭ de pĕcate de ale clerului. Archiepiscopulŭ G r e g o r i u din Strigoniu a vrutŭ sĕ prefacă Ungaria la începutulŭ seculului alŭ 14-lea într'unŭ statŭ papalŭ, în „R e g n u m M a r i a n u m“. Totŭ ajutorulŭ papatului înaintea luptei dela Mohaciŭ a constatŭ într'o miiă de gălbenĭ pentru înarmare în contra Turcilorŭ. Primatele K o l o n i c s a vrutŭ sĕ degradeze Ungaria la o provinciă austriacă la sfĕrșitulŭ vécului alŭ 17-lea. Episcopii catolicĭ au înscenatŭ persecuțiunile protestanțilorŭ, tribunalulŭ de sânge din Pojunŭ, care a despoiatŭ 300 de familii protestante de avere, de libertate și de viață. In anii 1830 și 1840 ei se luptară în contra căsătoriei mixte între catolicĭ și protestanțĭ, tocmai ca astădĭ în contra proiectului de lege pentru căsătoriile între Creștinĭ și Evrei. C'unŭ cuvêntu, ei au fostŭ, scrie Timoleon, „mai ultramontanĭ decâtu sfinții părințĭ, mai papiștĭ decâtu Papa.“ (Va urmá.)

Sătmarŭ 19 Faurariu 1884.

Domnule Redactorŭ! Totŭ am așteptatu, ca cineva dintre noi puținĭ, carĭ ne aflămŭ pe aici prin Sătmarŭ, sĕ Vĕ aducă la cunoscință o faptă pe câtu de caracteristică pe atâtu și de brutală a acelora, cu carĭ voiesce „Viitoriul“ a vĕ încurcá cu totu de adinsulŭ.

Advocatulu românŭ Ioanŭ Savanyu ca membru alŭ casinei maghiare din Sătmarŭ, sciindu că 15 Românĭ sunt membri ordinarĭ — îșĭ înscrise în cartea de moțiunĭ, ce se află pe mésa casinei, rugarea, ca comitetulu cu considerare la acei 15 membrĭ românĭ, se binevoiéscă a prenumerá și o fóia română, înșirându după titlu tóte foile nóstre politice din Transilvania și Ungaria, declarându, că chiaru și pe „Viitoriul“ ilu primesce numai ca se fie și unŭ diaru redigiatu in limba română în casină.

Mare fù înse consternarea în tabera Maghiarilorŭ, pe strade, în casină, ba chiarŭ și în localitățile tribunalului fù atacatu acestu bravŭ tineru românŭ. Lui nicĭ că-i păsá. „Așteptŭ verdictulŭ comitetului, celŭ puținŭ voiŭ fi informatŭ deplinŭ, dise elŭ. Verdictulŭ n'a întârdiatŭ; se aduse hotărirea, că: „C o m i t e t u l u c u p r i v i r e ș i c o n s i d e r a r e l a m e m b r i i c a s i n e i c r e d e d e s u p e r f l u u d e a m a i p r e n u m e r á u n ŭ d i a r ŭ r o m â n e s c ŭ. Nu amŭ fi priceputŭ acestŭ conclusu de cumva nu ne-ar fi succesu a străbate pănă la comentarea lui. In sesiunea comitetului anume s'a decisŭ, „că d e ó r e c e m e m b r i i r o m â n ĭ t o ț ĭ c u n o s c ŭ l i m b a m a g h i a r ă e superfluu unŭ diaru românescŭ“ va se dică sunt foi unguresci, se ne nutrimŭ din acestea — nu e de lipsă, ba este opritŭ a ceti diare românescĭ. Din partea nóstră s'au luatŭ aceste la cunoscința, mâna de înfrațire fù respinsă brutalu și noi suntemŭ cu-o esperiință mai bogați.

Aicĭ înse nu s'a mărginitu lucrulŭ. O fóie locală venì și aduse mulțumirii comitetului pentru faptulŭ patrioticŭ sevêrșitu prin respingerea și desprețuirea limbei românescĭ, accentuândŭ aspru, că s'a împiedecatŭ a se profaná trecutulŭ gloriosu alŭ casinei, și a se manji sala de cetitŭ cu-o fóie românéscă. La acestŭ articulu alŭ fóiei locale a respunsŭ advocatulu Savanyu cu-o adeverată bărbatiă și forte obiectivu, respingêndŭ bârfelele scriitoriului, și dechiarandu-lŭ de unŭ pigmeu și neomŭ. Replica lungă n'a lipsitŭ, care înse — nefiindu-i iertatŭ lui Savanyu ca unui bărbatŭ cultŭ a respunde — rĕmase și pănă adĭ făr' de respunsŭ.

Dilele acestea me convinseiŭ, că ura frațilorŭ Maghiarĭ este la culme, căcì î n c ă ș i p a g i n a a c e e a d i n c a r t e a d e m o ț i u n ĭ, p e c a r e a f o s t ŭ s c r i s ă r u g a r e a l u i S a v a n y u, **o au rupt'o și nimicit'o** din carte, ca nu cumva vr'unŭ Românŭ în viitorŭ se se pótă provocá la acele vr'o câteva șirurĭ purcese din o inimă românéscă.

In astfelu de împrejurărĭ fața de astfelu de fapte ale Maghiarilorŭ multŭ me cugetŭ de modulŭ, prin care frații retăcițĭ dela „Viitorul“ sperá, a realisá înfrațirea nóstră cu Maghiarii, carĭ precum se vede v o e s c u c u f i e r ŭ ș i f o c ŭ a n e s t ê r p i l i m b a.

Noi însĕ avemŭ mângăiere după acestŭ casŭ căcĭ vr'o câțiva Românĭ, de aici, carĭ înse nu-și cunoscu limba se trediră ș i d e a t u n c ĭ c u f a l ă s e d e c h i a r a, c ă s u n t R o m â n ĭ și le pare pré bine că cunoscură intoleranța maghiară.

Puiulŭ Codrului.

Nota Redacțiunii. Decisiunea comitetului casinei maghiare din Sătmaru este unu afrontu mare pentru membrii românĭ ai acelei casine, carĭ erau îndreptățițĭ a cere sĕ se aboneze unu diaru românu și atuncĭ cându ar fi fost numai 5 înșĭ, nu 15. De aceea ei nu potŭ dá altu respunsŭ mai nemeritu, decâtu sĕ părăséscă casina, care le desprețuesce limba și naționalitatea românéscă și se întemeieze unŭ cercu de lectură alŭ loru propriu. Noi suntemu gata de a-i sprijini trămițându-le gratis diarulu nostru și sperămu că și alțĭ confrați ai noștri îi voru sprijini în asemenea modu, pănă cându le va succede a-și mări cercnlu membrilorŭ și prin urmare și venitulu din care se pótă plăti abonamentele.

D i v e r s e.

(Estudiantina espanola.) Studenții spaniolĭ carĭ au concertatu mai în urmă în Clușiu au datu și la noi, Lunĭ séră în sala otelului Nr. 1. unu concertu, care a fost forte bine cercetatu. In orchestrulu loru era representatu instrumentulu naționalu spaniolu numitu „Bandurria“ care séměnă cu cobza lăutarilorŭ românĭ, apoi guitarra și violina; nu putemu uitá nicĭ de castagnetele obicĭnuite, carĭ indică așa de frumosu ritmulŭ la cântecele de jocu spaniole. Spaniolii noștri tinerĭ, frumușei, îmbrăcațĭ în pitorescŭlu costumŭ

alu studenţiloru spanioli, sciură sĕ ne încânte cu arta predărei loru şi cu dulcéţa ritmului cântecelorŭ spaniole. Aplausele nu mai încetau, la sfêrşitŭ cându au cântatu cântecululŭ Estudiantinei !!! Ole !!! pe care ni l'a comunicatu amicabilulŭ „Estudiante de ingeniero“ Alfredo Blanco, şi alŭ căruia refrenŭ este:

„A la jota jota dela Estudiantina
!!! Ole !!!
„Todo cuerpo bueno siempre se domina“

care va se dică românesce: La cântecululu Estudiantinei !! hei !! fiece corpu bunŭ totdéuna se domină“ (stăpânesce). Pĕcatu numai, că orchestrulŭ nu erá compusŭ din mai mulţĭ inşĭ, cum e obiceiulu în Spania. De aicĭ studenţii spaniolĭ au plecatŭ la Sibiiu şi după ce vorŭ mai visitá unulŭ séu doue oraşe din Ardélu, vorŭ trece în România.

(Circulŭ Sidoli.) D-nŭ Sidoli sosesce Vinerĭ cu trupa s'a la Braşovu şi Sâmbătă séră va dá prima representaţiune în circulŭ nou clăditŭ de lângă Pórta Vamei.

(**„Orchestrulŭ opidanŭ“ din Blaşiŭ**) arangéză unŭ Balŭ, care se va ţîné în 23 Februariu st. n. a. c. în „Otelulu Naţionalu“. Musica va fi cea militară dela regimentulŭ nr. 50 din Alba-Julia. Orchestrulu opidanŭ va esecutá: Mersulŭ Plevnei. Mersulu Sinaiei şi „Regina Balului“, Mazur comp. de Aug. Ugguru.

(**În Biserica albă**) se va arangiá în 1 Marte st. n. la Otelulŭ „Stadt Wien“ o Serată de cantu cu representare teatralŭ şi jocu de către corulŭ vocalŭ românŭ după următórea programă: 1. „Cântecululŭ gintei latine“ de Alesandri, corŭ bărbătescŭ. 2. „Cântulŭ nopţii“ corŭ mestecatŭ cu acompaniarea musicei. 3. „Fecióra Maria“ corŭ bărbătescŭ. 4. „Cântecŭ de primăvéra“ coru mestec. cu acomp. musicei. 5. „Rĕmăşagulu“, vodevilŭ în unŭ actŭ de Alesandri. Apoi va urmá dansulŭ. După ora de pausă va produce tinerimea română din Oraviţa caluşeriulŭ. bătuta şi hora.

(Pompierii voluntarĭ Sĕlişteni) vorŭ arangiá unŭ balŭ la 11/23 Februariu a. c. în edificiulŭ scólei din Sălişte. Venitulŭ curatŭ e destinatŭ pentru fondulŭ reuniunei.

(Direcţiunea scolarĭ din Hondolu) va arangiá unŭ balŭ în 11/23 Februariu în sala de dansŭ din Certes. Venitulŭ acestui balu e destinatŭ pentru clădirea scólei din Hondolŭ. Ofertele sunt a se adresá d-lui Em. Prodanŭ în Hondolŭ.

(**Poste rurale în Dobrogea.**) Dé vr'o câteva dile s'au înfiinţatŭ expediţiunĭ rurale şi în judeţulŭ Tulcea, publiculŭ atâtŭ ţĕrănescŭ câtŭ şi orăşănescŭ nu póte fi decâtŭ fórte satisfăcutŭ şi recunoscĕtorŭ bunei solicitudinĭ a onor. capŭ alŭ judeţului, căcĭ corespondenţa începe a sosi mai regulatŭ.

(**Căsătorii între condamnaţĭ.**) Sĕptĕmâna trecută au plecatŭ din Bordeaux la Noua Caledonie (o însulă a Francesilorŭ în Oceania, unde se deportézĕ osânditii), unŭ convoiu de 50 de condamnate, strînse de prin cele 6 aresturĭ principale de femei din Francia. Aceste femei se ducŭ sĕ se mărite cu arestaţii internaţĭ în acea însulă. E curiosŭ a se sci, cum se recrutéză aceste voluntare pentru căsătorii. O inspectóre generală de temniţă se duce la o închisóre, chiamă femeile şi întrébă, care din ele vrea sĕ mérgă sĕ se căsătorescă cu osĕndiţii din Noua Caledonia. Cele carĭ primescŭ se trămitŭ la Bordeaux, se îmbarcă într'unŭ vaporŭ şi plécă. Cândŭ ajungŭ în insulă, femeile sunt împărţite în două stabilimente religióse, unulu din Numea, altulu din Burail. Arestaţii de ântâia categorii, adecă acei carĭ au purtare bună, şi carĭ au sĕ priméscă şi câte o bucată de pămêntŭ, sunt vestiţĭ de sosirea femeilorŭ. Décă sunt flăcăĭ séu vĕduvĭ, şi décă voescŭ sĕ se însóre, se ducu la Numea séu la Burail, vĕdŭ femeile, şi-şĭ alegŭ câte una. Cândŭ căsătoria e hotărîtă, administraţia dă femeii unu trusou (zestre). Bărbatulŭ de asemineа, la întrarea în menagiŭ, primesce vr'o favóre. Corabia, care va plecá săptĕmâna acésta duce şi vr'o câteva femei cu copii loru, carĭ-şi au bărbaţii în insulă, şi carĭ au primitŭ autorisarea sĕ se ducă sĕ trăiéscă cu dĕnşii acolo. In véculŭ trecutŭ se făcea uşoru căsătoria între osĕndiţii ce se trimeteau în insule. Pe malulŭ mării, unde aşteptá corabia, se făceau două grămedĭ: una de bărbaţĭ alta de femei. Căpitanulŭ corăbiei luá cum se întĕmplá pe unu omu dintr'o grămadă, o femeă din altă, îi binecuvênta şi-ĭ îmbarcá. Nu mai avé grijă pe drumŭ. Fiecare erá datorŭ sĕ-şĭ păzéscă femea.

☛ **Numere complete dela începutulŭ anului se mai află.**

Editorŭ: **Iacobŭ Mureşianu.** Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureşianu.**

Tipografia: **Ioanŭ Gött şi fiiŭ Henricŭ.**